

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในครั้งนี้ เป็นการประเมินผลสรุป (summative evaluation) เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รายละเอียดดังนี้

1. หน่วยงานที่เป็นหน่วยในการติดตามประเมินผล
2. ขั้นตอนการประเมินผล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ผล

หน่วยงานที่เป็นหน่วยในการติดตามประเมินผล

หน่วยงานที่เป็นหน่วยในการติดตามประเมินผลถือเป็นแหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย หน่วยงานที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 22 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักอำนวยการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนิติการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สป. กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง หน่วยตรวจสอบภายใน สป. สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา ศูนย์ประสานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักประสานงานและบูรณาการการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานประสานงานคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 – 18 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 77 จังหวัด สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต

ขั้นตอนการประเมินผล

การประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมิน เป็นขั้นตอนแรกที่ต้องศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบการประเมินตามแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการประเมิน ในขณะเดียวกัน ก็จำเป็นต้องศึกษาสิ่งที่ประเมินให้เข้าใจรายละเอียดอย่างถ่องแท้ นั่นคือ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดเป้าประสงค์ และค่าเป้าหมาย รวมถึงรายละเอียดงาน โครงการ และกิจกรรม ที่ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการฯ

2. ขั้นตอนการประเมินผล

2.1 กำหนดรูปแบบ และวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมิน เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินโดยอาจใช้ประเด็นการประเมินเป็นวัตถุประสงค์ย่อยหรือนำประเด็นการประเมินมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป็นข้อๆ ก็ได้ ซึ่งประเด็นการประเมินในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดตามเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการ โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ตามประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล 2) พัฒนาและส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร การบริการและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการกระจายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การกำหนดประเด็นการประเมินจะเป็นกรอบสำคัญที่นำไปสู่กิจกรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตัวชี้วัดหรือกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนักเครื่องมือ แหล่งข้อมูลวิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 กำหนดเกณฑ์และค่าเป้าหมาย ซึ่งเกณฑ์และค่าเป้าหมายในการประเมินครั้งนี้พิจารณาตามตัวชี้วัดเป้าประสงค์และค่าเป้าหมายตามที่ระบุในแผนปฏิบัติการฯ จำนวน 23 ตัวชี้วัด

2.3 การกำหนดกรอบแนวทางการประเมินและขอบเขตการประเมิน เมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 – 2.2 แล้ว ก็นำสาระทั้งหมดที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวทางการประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือจะเรียกว่า การวางแผนหรือการออกแบบการประเมิน โดยกำหนดไว้เป็นหัวข้อใหญ่ๆ เพื่อใช้เป็นแผนที่หรือพิมพ์เขียวในการประเมิน สำหรับการกำหนดขอบเขตการประเมินจะต่อเนื่องจากการกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินโดยพิจารณาว่าประเด็นการประเมินตัวชี้วัดและเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดนั้น

จะมีขอบเขตหรือขีดจำกัดเกี่ยวกับกลุ่มผู้ใช้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ฯลฯ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดอย่างไร

2.4 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล การประเมินเป็นการตัดสินใจโดยอาศัยสารสนเทศสรุปผลการวิเคราะห์ โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งเครื่องมือในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ แบบรายงานผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายไตรมาส แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตามแบบ สงป. 301 และแบบ สงป. 302 และแบบรายงานผลการประเมินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ซึ่งได้สร้างตามหลักวิชาการ โดยมีที่มาจากแนวคิดและทฤษฎี วัตถุประสงค์ สารเนื้อหา ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพข้อมูลและสารสนเทศที่จะได้ในการศึกษาครั้งนี้

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มีการรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลเป็นสารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการ และมีการจัดประชุมปฏิบัติการประเมินผลแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เพื่อจัดทำข้อมูลตามแบบประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ ที่กำหนดขึ้น

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งจะต้องอาศัยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการบรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ ได้ชัดเจน โดยส่วนใหญ่จะใช้สถิติพื้นฐาน เช่น ค่าความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก

3 ขั้นตอนการนำเสนอผลการประเมิน

3.1 การจัดทำรายงานการประเมินและเผยแพร่ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการประเมินผลครั้งนี้ โดยสรุปข้อมูลที่ได้จากการประเมิน นำมาเขียนรายงาน และจัดทำเป็นรูปเล่ม เพื่อเป็นเอกสารทางวิชาการและข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้บริหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนทั่วไปที่สนใจ ได้นำผลการศึกษาประเมินครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ ปรับปรุง และพัฒนาแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานต่อไป ทั้งนี้ในการจัดทำรูปเล่มรายงาน ประกอบด้วย บทนำ เอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษา วิธีดำเนินการประเมิน การประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 3 เครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 แบบรายงานผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายไตรมาส เป็นแบบรายงานที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมรายละเอียดและผลการดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมย่อยของแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังนี้ ชื่องาน / โครงการ/ กิจกรรม ความสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระยะเวลาดำเนินการ กิจกรรมที่จะดำเนินการ ผลการดำเนินงาน / ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ งบประมาณที่ได้รับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และประโยชน์ที่สาธารณชนได้รับ

3.1.2 แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตามแบบ สงป. 301 และแบบ สงป. 302

1) แบบ สงป. 301 เป็นแบบจัดทำแผน/รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ที่สำนักงานงบประมาณกำหนดขึ้น ที่แสดงความเชื่อมโยงแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณของส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับผลผลิต/โครงการเป้าหมายการให้บริการหน่วยงาน เป้าหมายการให้บริการของกระทรวง แผนงบประมาณ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และประเด็นยุทธศาสตร์ ตามลำดับ โดยให้บันทึกข้อมูลเป็นรายเดือนและจัดทำรายงานเป็นรายไตรมาส เพื่อให้สามารถติดตามความก้าวหน้าได้

2) แบบ สงป. 302 เป็นแบบจัดทำแผน/รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามผลผลิต/โครงการ จำแนกตามงบรายจ่าย ที่สำนักงานงบประมาณกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบรายงานให้ส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายงานรายละเอียดของงบประมาณจำแนกตามแผนงบประมาณ งบรายจ่าย และรายการ โดยให้บันทึกข้อมูลเป็นรายเดือนและจัดทำรายงานเป็นรายไตรมาส

3.1.3 แบบรายงานผลการประเมินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เป็นแบบรายงานผลการประเมินที่สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานและผลการบรรลุตามตัวชี้วัดเป้าประสงค์ ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ดังนี้ ชื่องาน/โครงการ/ กิจกรรม ความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เป้าหมาย ผลการบรรลุตัวชี้วัด ผลการดำเนินงาน สรุปผลการบรรลุตัวชี้วัด งบประมาณ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 รวบรวมเอกสารข้อมูลผลการดำเนินงานและรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการ และกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จากแบบรายงานผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรายไตรมาส และแบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ตามแบบ สงป. 301 และ สงป. 302

3.2.2 จัดประชุมปฏิบัติการประเมินผลแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการประเมินผลแผนปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และจัดทำข้อมูลตามแบบประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ ที่กำหนดขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เน้นการวิเคราะห์เอกสารทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้ (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541, สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541, บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามเนื้อหาที่ปรากฏ (Manifest content) รวมถึงการวิเคราะห์ข้อความความสำเร็จตามตัวชี้วัดเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการฯ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แบ่งประเภทและจัดระบบของเนื้อหาตามประเด็นยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรม หรืออาศัยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ด้วยวิธีการอื่น หรือข้อมูลภูมิหลัง สภาพแวดล้อมอื่น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

